

Årsrapport
2025

Innhold

Lederen har ordet

2025 i nøkkeltall

Vitenparken i tall

Nøkkeltall besøk

Hvem har brukt Vitenparken som fysisk arena?

Årsregnskap

Synlighet og medieoppmerksomhet

Stiftelsens styre og ledelse

Skolebesøk

Talentsenter Bærekraft

Fritidspublikum

Vitenhelger

SmakÅs

Husdyra våre

NOBA – Norwegian BioArt Arena

Kuratering av bakken – PhD om sanselige jordutstillinger

Relating forests: EU-prosjekt

Jordsans – utstilling av Maria Viftrup og Jordens Hus

Prosjekter og forskningsformidling

Evaluering av tilbudet

Oversikt over samarbeid

Videreutvikling av utstillingen

Takk

Lederen har ordet

2025 har vært et år med høy aktivitet, viktige utviklingsløp og krevende prioriteringer i arbeidet med å virkeliggjøre Vitenparkens samfunnsoppdrag.

I 2025 har vi fortsatt arbeidet med å virkeliggjøre Vitenparkens samfunnsoppdrag: å være et viten- og opplevelsessenter og en arena for kunnskapsformidling knyttet til mat, miljø og bærekraft. Gjennom skolebesøk, fritidsarrangementer, forskningsformidling, utstillinger og prosjekter har vi skapt møteplasser der barn, unge og voksne kan utforske kunnskap på konkrete, kreative og engasjerende måter. Året har også krevd tydelige prioriteringer. Den økonomiske situasjonen har gjort det nødvendig å gjennomføre vanskelige grep, også i organisasjonen. Samtidig har vi arbeidet målrettet for å sikre at Vitenparken står bedre rustet til å videreføre samfunnsoppdraget i årene som kommer.

Når vi oppsummerer året, ser vi at mye viktig er oppnådd. Vitenparken hadde 108 182 fysiske besøkende på Campus Ås, og i tillegg møtte 13 617 personer våre tilbud gjennom oppsøkende virksomhet på andre arenaer. Vi har videreført et bredt skoletilbud, styrket Talentsenter Bærekraft, gjennomført store arrangementer for fritidspublikum og deltatt i prosjekter som kobler forskning, formidling og samfunn.

Et av årets viktigste utviklingsløp har vært fornyelsen av hovedutstillingen VitenVerden Biomangfold, som utvikles trinnvis fram mot ferdigstillelse i 2026. Gjennom NOBA – Norwegian BioArt Arena – har vi også videreført Vitenparkens særegne arbeid i møtet mellom kunst, biologi, forskning og bærekraft. Jeg vil rette en varm takk til alle ansatte, styret, samarbeidspartnere, frivillige, venner og fagmiljøer for innsatsen i et krevende og innholdsrikt år. Og ikke minst: takk til alle barn, unge og voksne som har besøkt oss, deltatt, stilt spørsmål, undret seg og lært sammen med oss.

Solveig Arnesen
Administrerende direktør

2025 i nøkkeltall

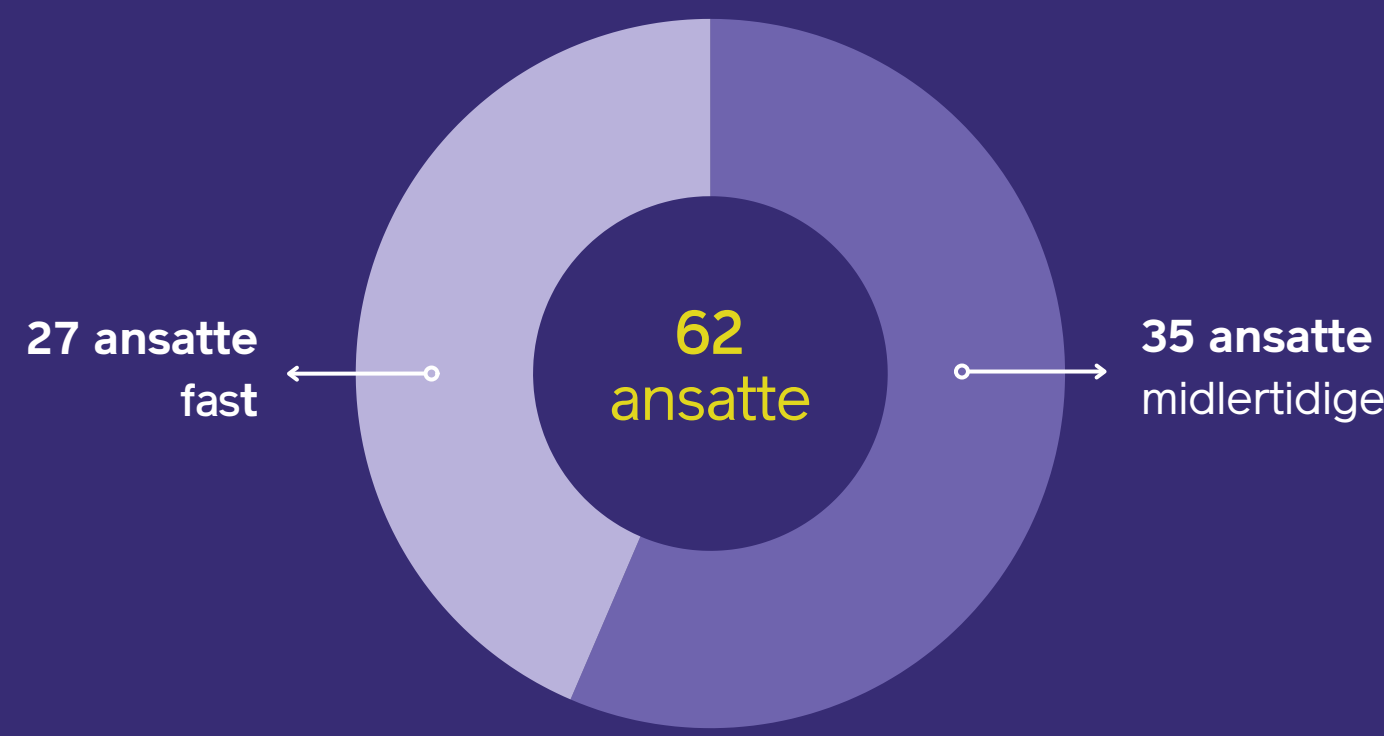

108 182

fysisk besøkende
til Vitenparken i Ås

13 617

skoleelever og fritidspublikum
i oppsøkende virksomhet

33,8 millioner
i omsetning

Vitenparken i tall

Nøkkeltall besøk

Vitenparken Campus Ås spiller en sentral rolle som vitenskaps-, opplevelses- og reisemål på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå.

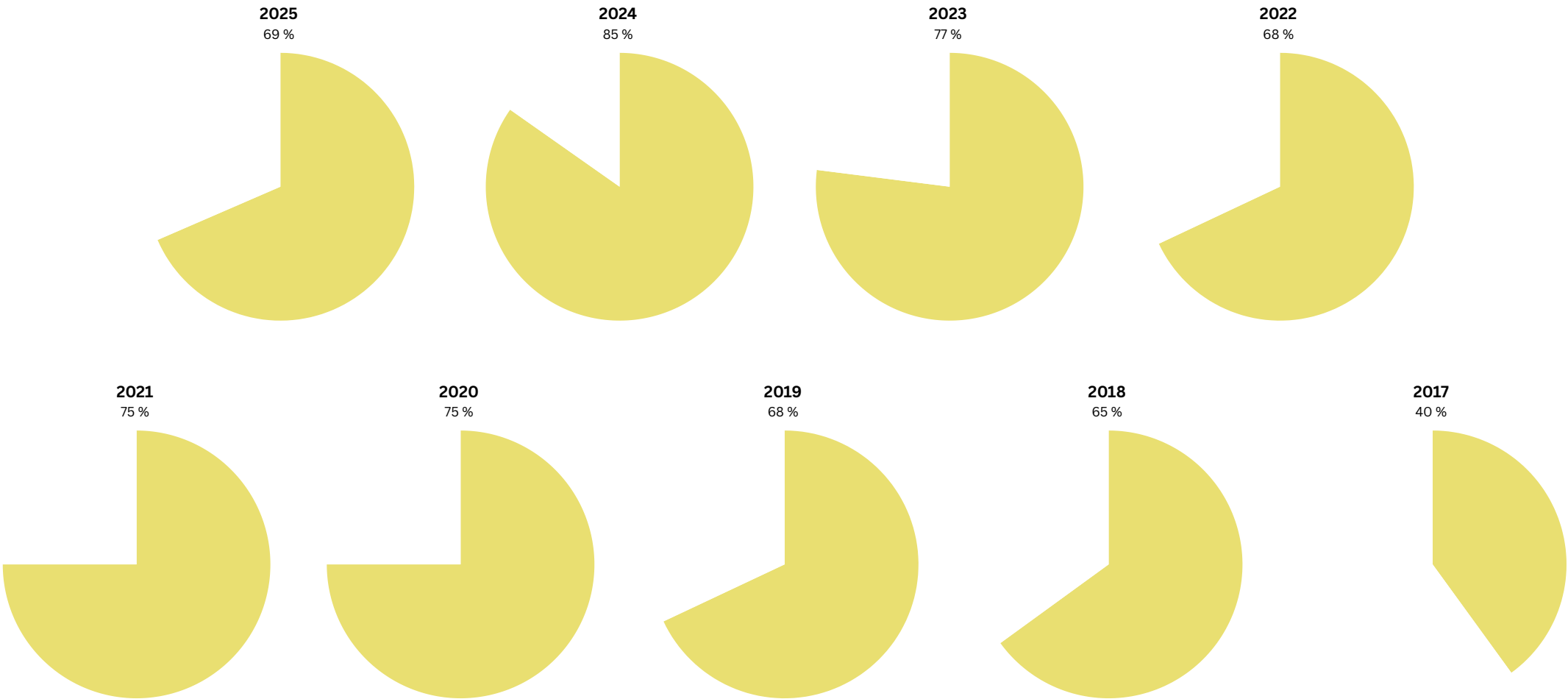
I 2025 hadde Vitenparken totalt 108 182 besøkende. Dette tallet inkluderer fritidspublikum, skoleklasser, utstillingsbesøkende samt gjester til restauranten og konferansevirksomheten.

108 182 besøkende

Vitensenterrelatert besøk som andel av totalt besøk

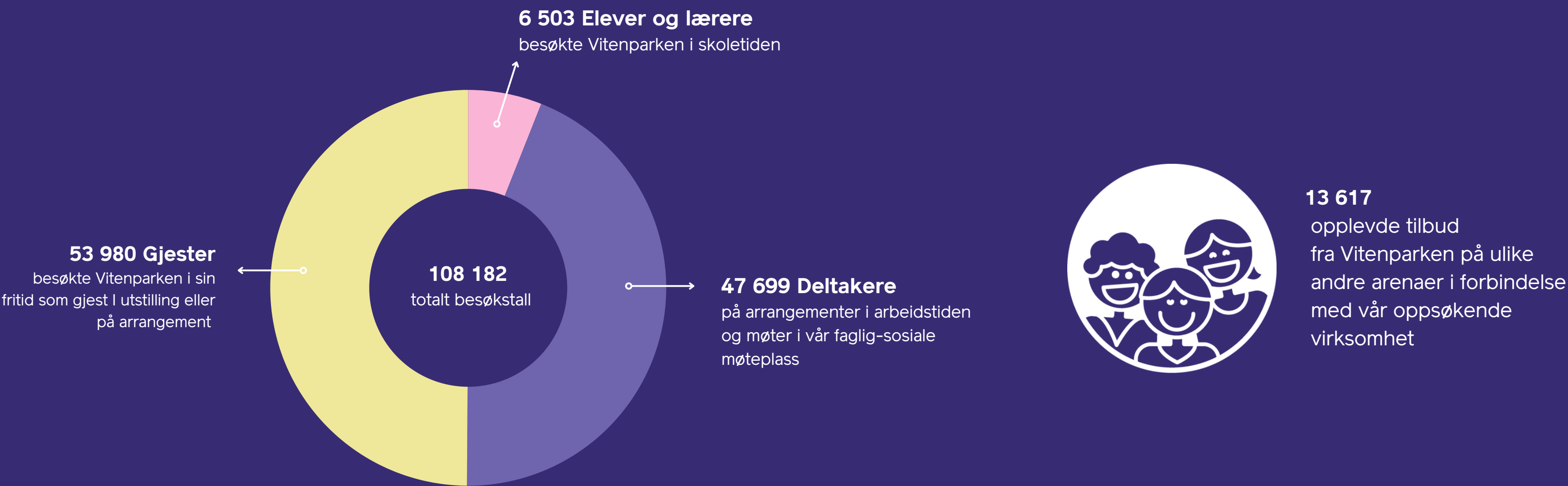
Vitensenterrelatert besøk innebærer elever i skoletiden, samt barn, ungdom og familier i fritidssammenheng. Øvrig besøk er konferansebesøk i profesjonell sammenheng.

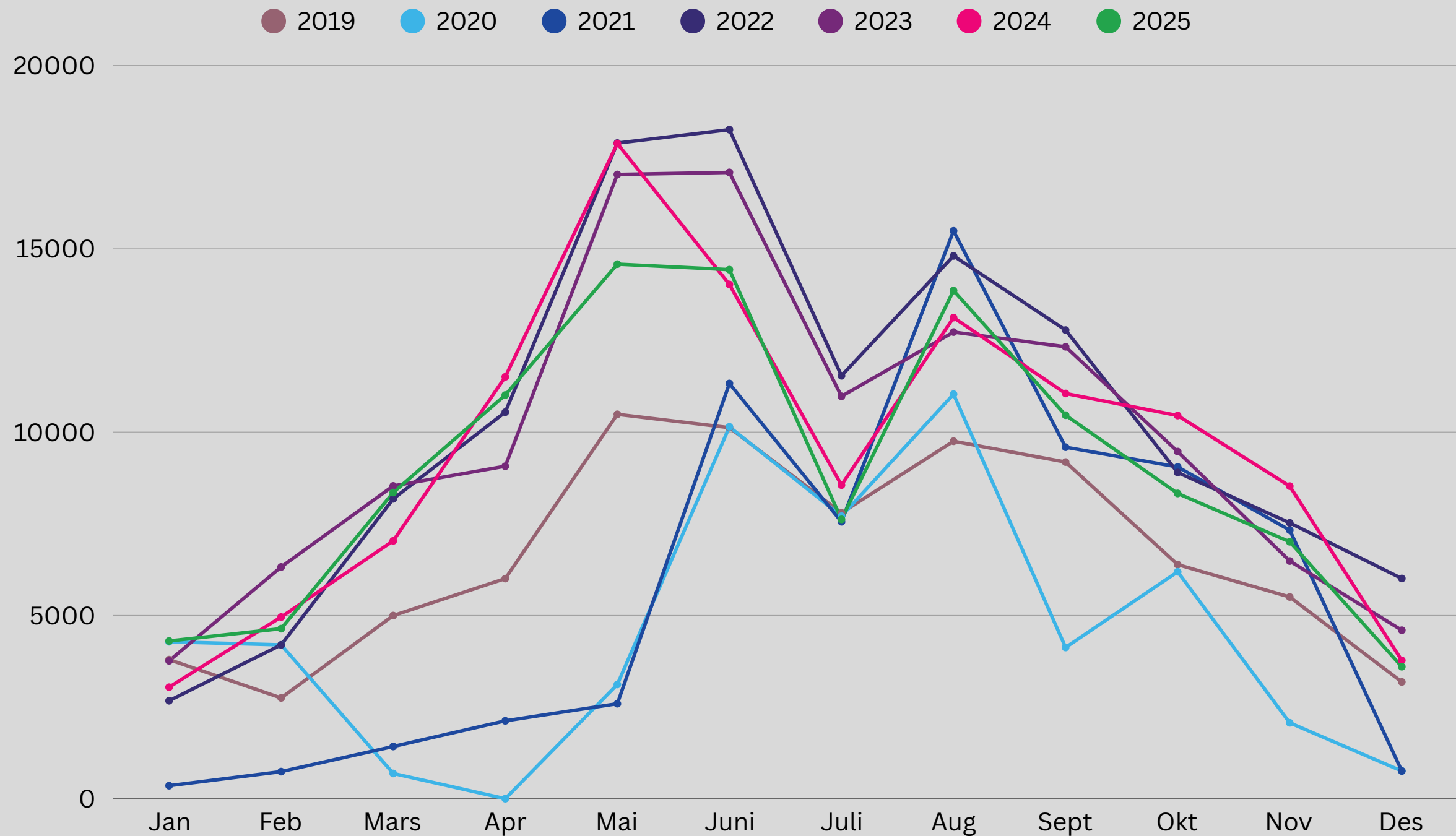
Hvem har brukt Vitenparken som fysisk arena?

108 182 gjester besøkte Vitenparken fysisk på Ås i 2025. Av disse var 6 503 elever og lærere som besøkte Vitenparken i skoletiden, 53 980 gjester besøkte Vitenparken i sin fritid som gjest i utstilling eller på arrangement.

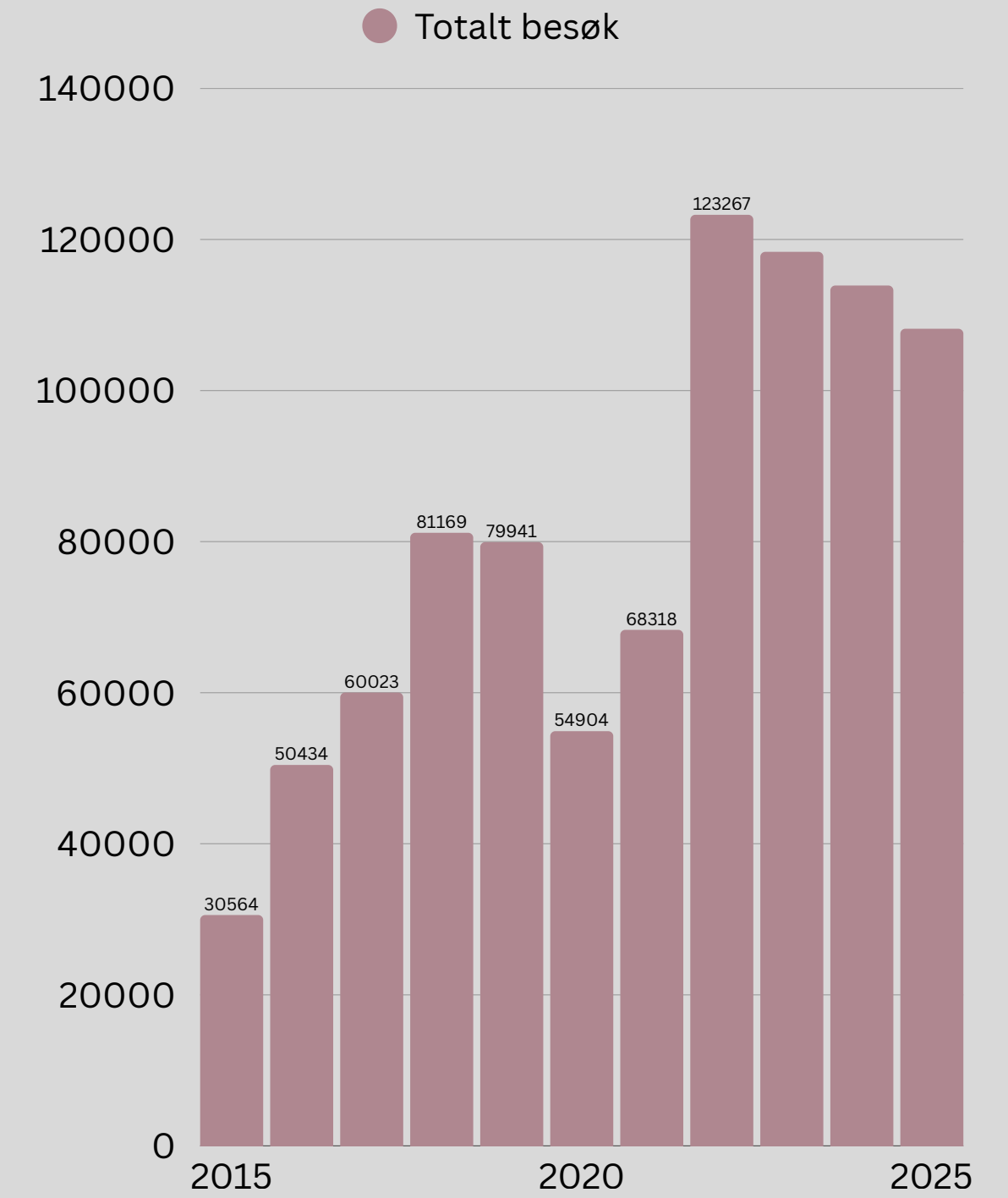
De øvrige har besøkt Vitenparken som deltakere på arrangementer i arbeidstiden og møter i vår faglig-sosiale møteplass. I tillegg til de som har besøkt Vitenparken fysisk på Ås har 13 617 opplevd tilbud fra Vitenparken på ulike andre arenaer i forbindelse med vår oppsøkende virksomhet.

Utvikling i besøk per måned

Utvikling i besøk per år

Årsregnskap

Driftsinntekter	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Offentlige driftstilskudd	11 620 000	10 112 410	9 701 031	10 525 000	9 100 000	7 500 000	7 283 000
Offentlige tilskudd / prosjekter og arrangementer	3 169 718	5 004 058	5 475 216	7 826 405	12 163 717	6 731 828	4 015 803
Private tilskudd / prosjekter og arrangementer	5 336 933	2 776 914	3 177 571	1 951 402	250 108	519 041	1 368 462
Gave- og sponsorinntekter					743 107	457 500	955 000
Oppdragsinntekter					650 000	1 000 000	1 970 000
Andre egne inntekter	13 612 561	13 910 642	10 962 476	13 841 749	8 259 597	7 089 072	8 574 494
Overførte prosjektinntekter fra tidligere år	117 811	192 315	256 403	2 126 371	1 970 168	1 152 536	1 406 894
Overførte prosjektinntekter til senere år				-745 658	-1 500 000	-2 181 340	-1 568 608
Sum driftsinntekter	33 857 023	31 996 339	29 572 697	35 525 265	31 636 697	22 268 638	24 005 045

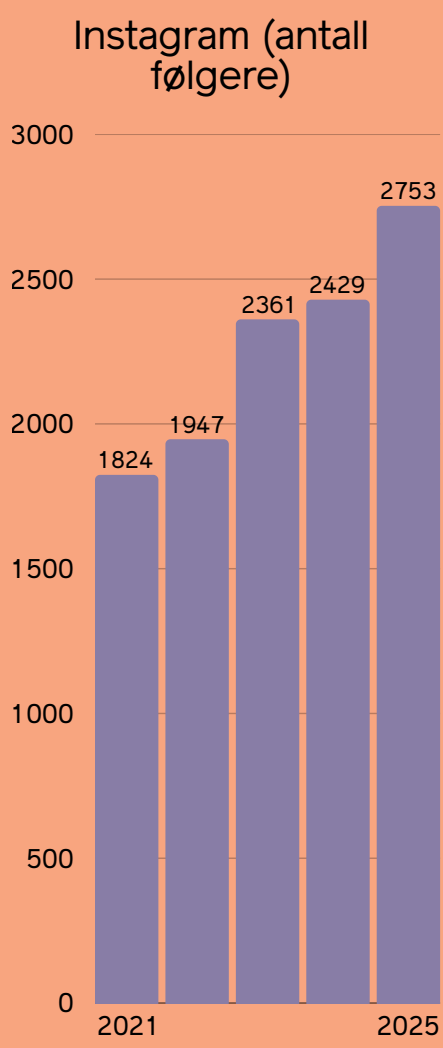
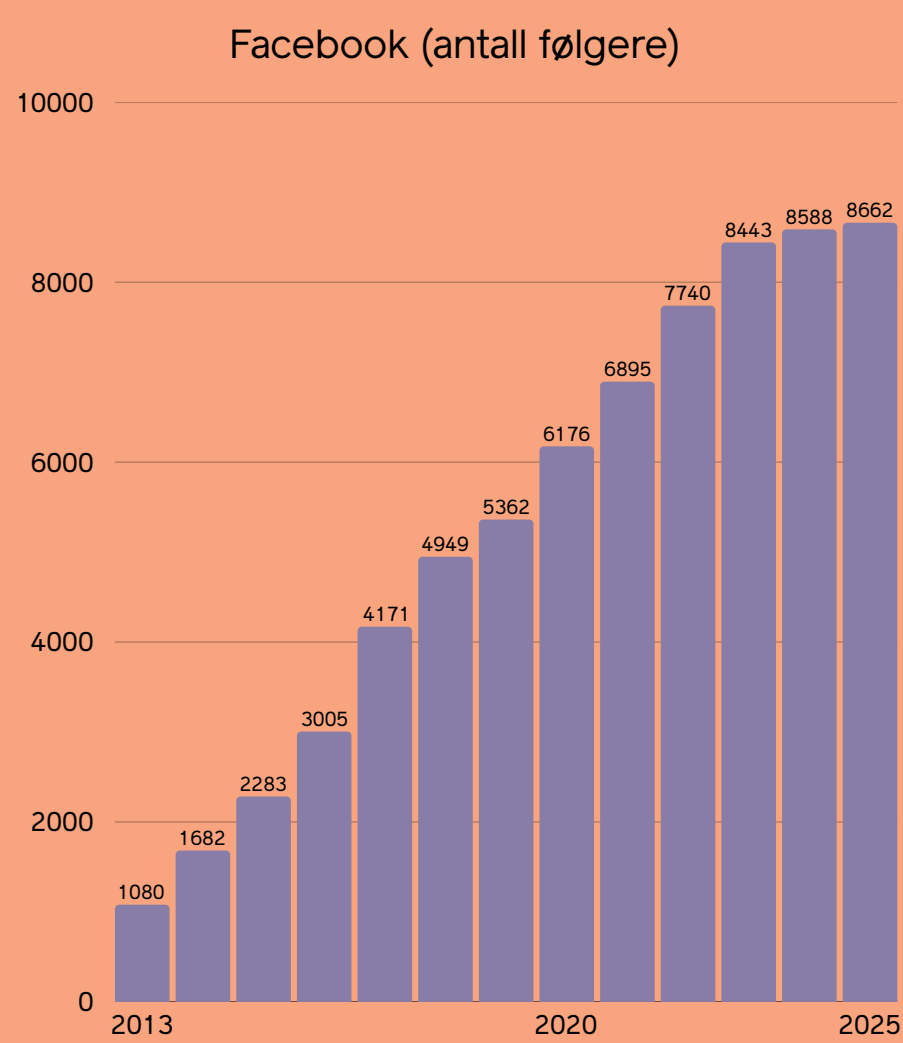
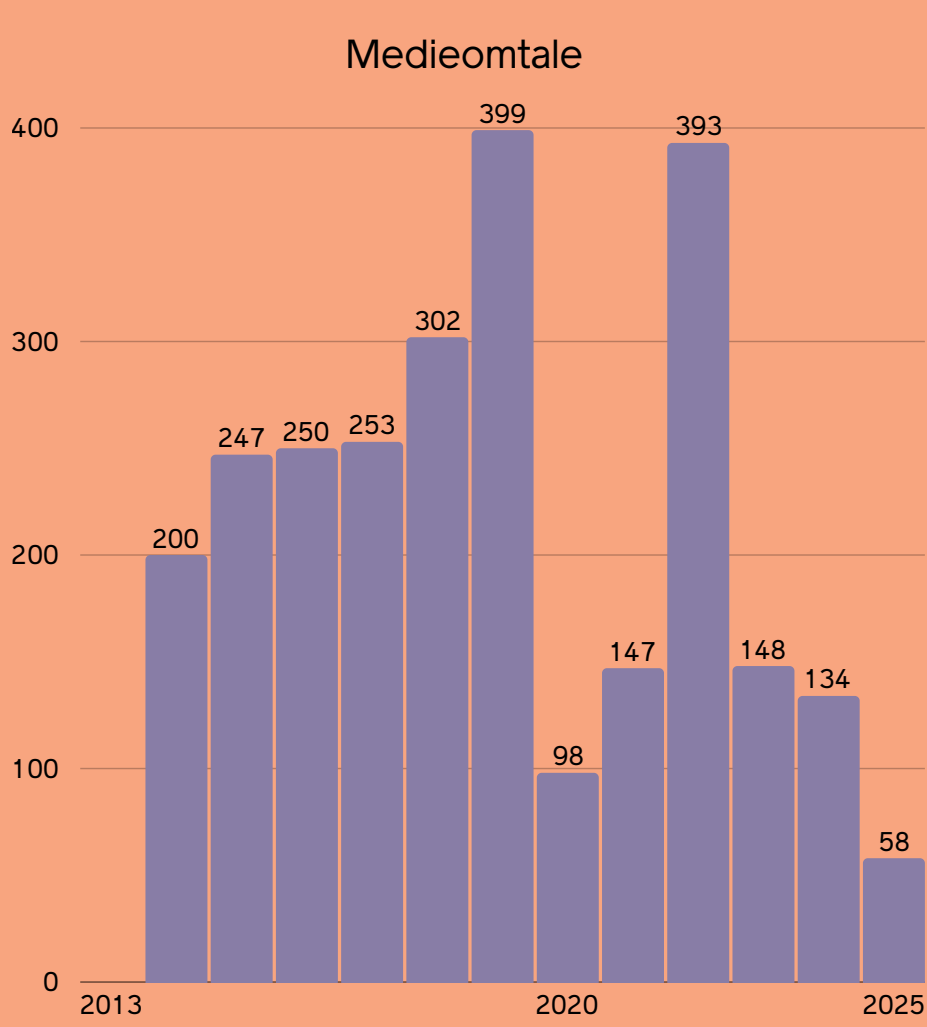
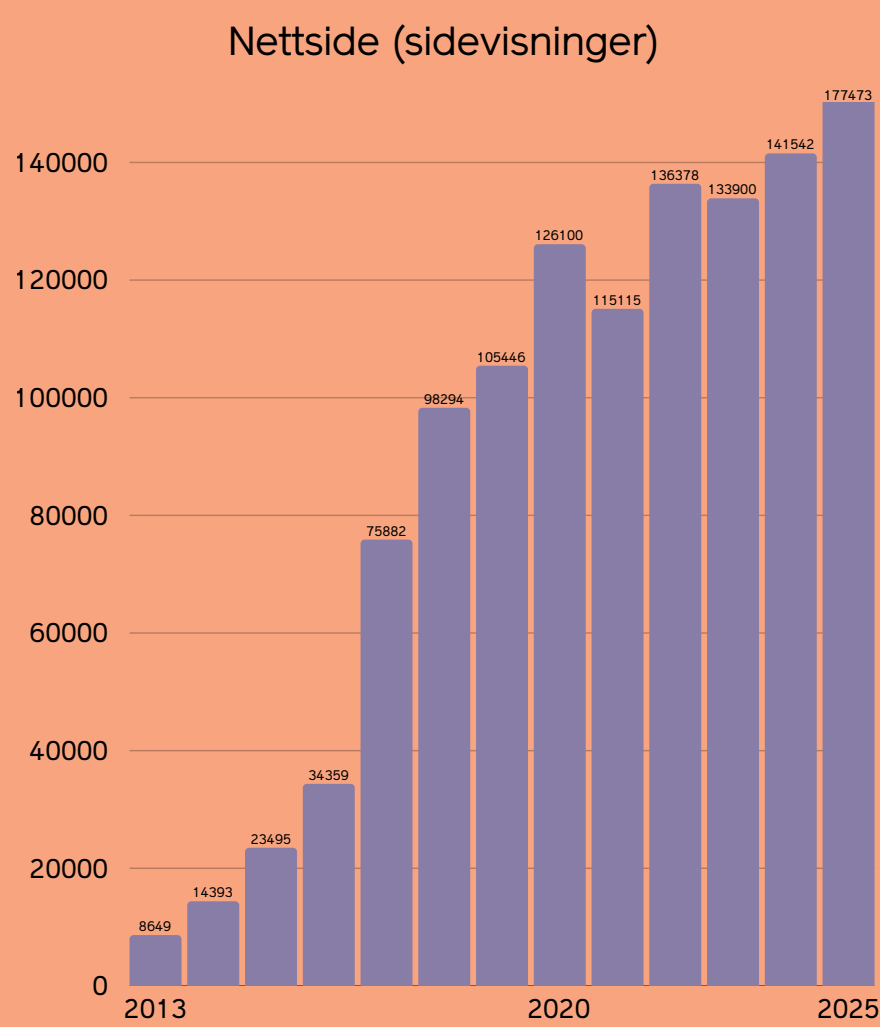
Driftskostnader	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Personalkostnader	19 696 713	20 093 986	22 393 310	21 139 859	15 998 043	13 566 561	14 786 834
Varekostnader	3 369 613	3 224 966	3 448 395	3 303 109	2 432 369	1 991 561	2 526 934
Andre driftskostnader	10 450 089	8 314 446	7 924 232	11 088 951	12 834 790	6 465 360	6 690 790
Sum driftskostnader	33 516 415	31 633 398	33 765 937	35 531 919	31 265 202	22 023 482	24 004 557
Finansposter	-252 263	-326 097	-20 337	-6 654	-5 489	-3 604	-488
Driftsresultat	88 345	36 844	-4 213 577	0	366 006	241 552	0

Balanse

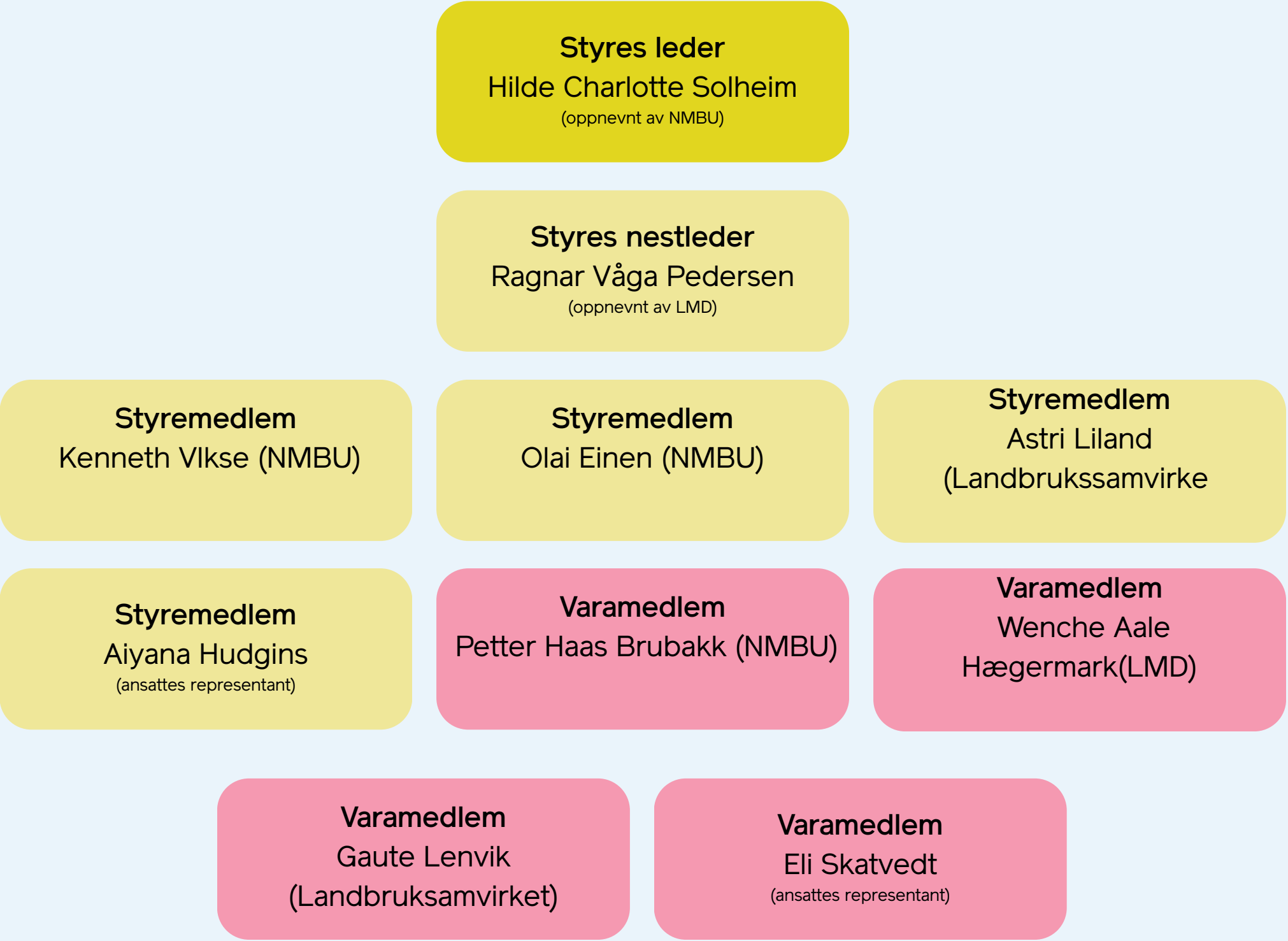
EIENDELER	31.12.2025	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Anleggsmidler	7 256 910	8 476 123	9 164 990	5 288 204	3 749 343	1 977 909	1 629 230
Omløpsmidler	4 913 607	5 116 633	2 574 735	5 556 030	7 079 345	11 299 458	5 814 870
Sum eiendeler	12 170 517	13 592 756	11 739 725	10 843 935	10 828 688	13 277 367	7 444 100
Egenkapital & Gjeld	31.12.2025	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Egenkapital	-1 722 882	-1 811 227	-1 848 070	2 363 828	2 303 727	1 937 720	1 696 168
Kortsiktig gjeld / Gjeld	13 893 400	15 403 983	13 587 795	8 480 107	8 524 961	11 339 647	5 747 932
Sum egenkapital og gjeld	12 170 517	13 592 756	11 739 725	10 843 935	10 828 688	13 277 367	7 444 100

Synlighet og digitale medieoppmerksomhet

I 2025 hadde nettsiden vår hadde i løpet av året 177 473 visninger.
På plattformen Meta nådde vi om lag 2 571 900 visninger
(Facebook, Instagram, Tik Tok og Linkedin) og det ble publisert
totalt 58 artikler om Vitenparken i lokalmediene.

Stiftelsens styre og ledelse

I løpet av 2025 hadde Vitenparken totalt 62 ansatte, fordelt på 27 faste ansatte og 35 midlertidig ansatte. Organisasjonen er inndelt i følgende avdelinger: administrasjon, drift, marked og kommunikasjon, formidling samt biokunstavdelingen.

Ledergruppen:

- Solveig Arnesen, administrerende direktør
- Aiyana Hudgins, pedagogisk leder
- Vemund Vindedal, økonomisjef
- Willy-Jann Alegria-Johnsen, F&B manager
- Eli Skatvedt, NOBA (t.o.m september 2025)

Nytt styre ble oppnevnt fra 1. mai 2025.

Skolebesøk

Vitenparken tilbyr skolebesøk for alle trinn – fra barnehage til VG3, med bærekraft, mat og teknologi som faglig kjerne.

I 2025 fikk Vitenparken besøk av *25 112 elever og lærere*. Tilbudene fordelte seg på besøk hos oss på Ås, oppsøkende virksomhet ute i regionen og digitale læringsressurser tilgjengelig for skoler over hele landet. Alle pedagogiske opplegg er forankret i gjeldende læreplan og kombinerer erfaringsbasert læring med Vitenparkens faglige kjerne: bærekraft, matproduksjon, biologisk mangfold og teknologi.

Skoletilbudet dekker alle trinn og favner bredt – fra enkle naturopplevelser for de yngste til avanserte laboratorieøvelser og tverrfaglige samfunnsdebatter for videregående elever. For VGS-elever er alle opplegg gratis, og besøket kan suppleres med presentasjon fra en studentambassadør fra NMBU og omvisning på campus, et tilbud som kobler realfagsundervisning direkte til fremtidige utdanningsvalg.

I 2025 samarbeidet Vitenparken med ROAF om «Miljøskolen» – et interaktivt oppsøkende opplegg om sirkulærøkonomi og resirkulering for 4. trinn, gjennomført på ROAFs anlegg i Lillestrøm. Opplegget er et godt eksempel på hvordan Vitenparken bringer forskningskommunikasjon ut til elevene der de er, i samarbeid med lokalt næringsliv.

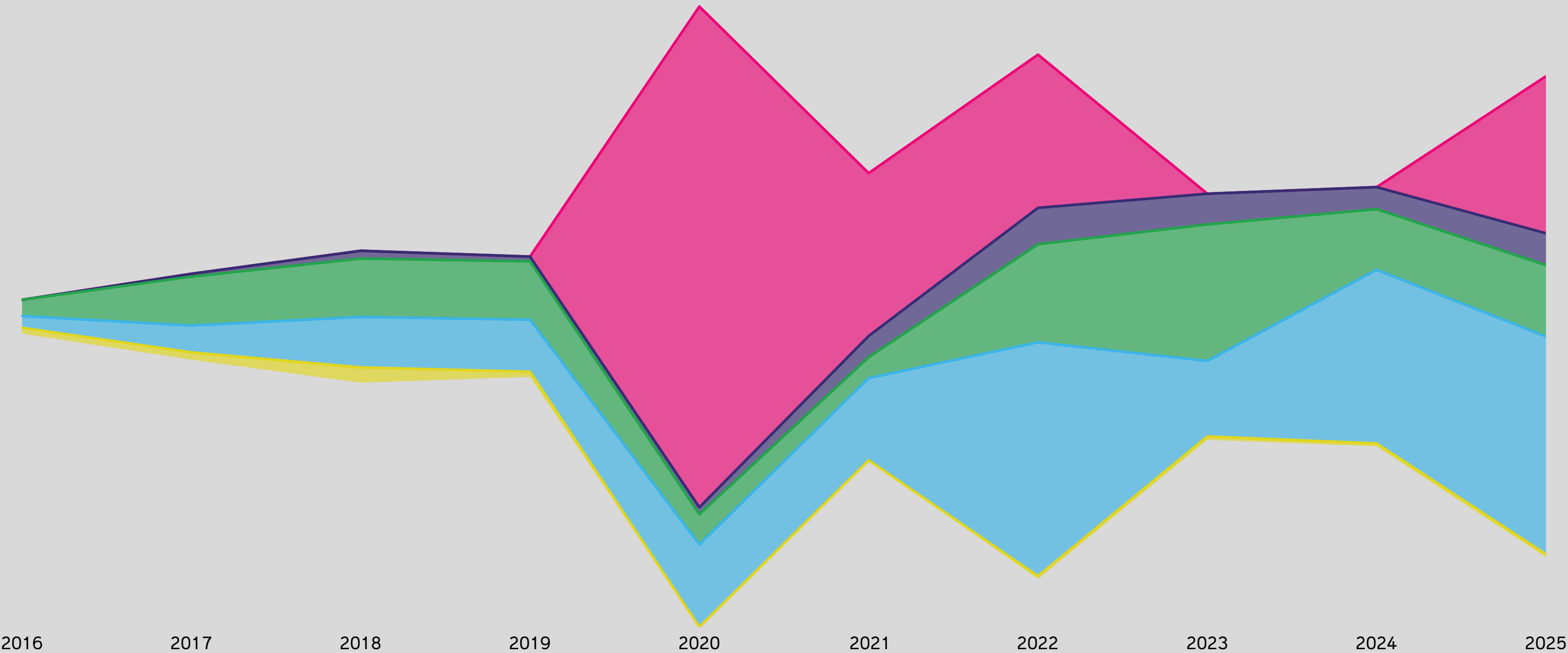
Som del av det nasjonale prosjektet Frisk Oslofjord bidro Vitenparken i 2025 med formidlere på skoletokt for videregående skoler langs kysten fra Oslo til Kragerø, i samarbeid med INSPIRIA science center, Havforskningsinstituttet og Kongsberg Discovery. Prosjektet er finansiert av Sparebankstiftelsen DNB og gir elever en unik møte med marin forskning direkte på fjorden.

Høsten 2025 ble det digitale undervisningsopplegget «Skogen – mer enn bare trær» lansert for videregående skole, utviklet i samarbeid med WWF Norge, Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og Sabima. Opplegget nådde over 8 000 elever nasjonalt og setter skogforvaltning, naturmangfold og interessekonflikter på dagsorden i klasserommet.

Utvikling i skolebesøk

Barnehage Grunnskole Videregående skole Voksenopplæring / etterutdanning Digitale læringstilbud

● Barnehage ● Grunnskole ● Videregående skole ● Voksenopplæring / etterutdanning ● Digitale læringstilbud

Talentsenter Bærekraft

Talentsenter bærekraft gir elever med stort læringspotensial i realfag mulighet til dyptgående faglig utforskning, forankret i læreplanen og forskningsmiljøene på Campus Ås.

Elevsamlingenes innhold og organisering

I 2025 gjennomførte Talentsenter bærekraft ved Vitenparken elevsamlinger for totalt 219 elevplasser, fordelt på elever fra 5. trinn til VG2.

Vårsemesteret bestod av 6 grupper over 26 samlingsdager med 111 elever, mens høstsemesteret bestod av 5 grupper over 20 samlingsdager med 108 elever. Programmet strekker seg over hele skoleåret og er organisert i fire samlingsblokker à to dager. Samlingene gir faglig fordypning innen programmering, biologi, kjemi, matematikk og teknologi, ofte med bærekraft som tematisk ramme.

Elevgruppene er sammensatt på tvers av aldersnivåer fra 5. trinn til VG2, med hovedtyngde på ungdomstrinnet. Sammensetningen legger til rette for alders- og nivåtilpasset undervisning, der faglig innhold og arbeidsmåter differensieres for å møte elevenes ulike behov og forutsetninger.

Vårsemesteret 2025 hadde særlig fokus på grunnleggende og anvendt realfaglig forståelse gjennom praktiske og utforskende aktiviteter. Elevene arbeidet blant annet med programmering av radiosendere og -mottakere, koordinatsystemer og sammenhengen mellom kinetisk og potensiell energi. Videre utforsket de mekaniske prinsipper gjennom bygging av Rube Goldberg-maskiner. Innen biologi og teknologi arbeidet elevene med DNA og proteinsyntese, samt moderne genteknologiske metoder som CRISPR og PCR. Bærekraftperspektivet ble ytterligere konkretisert gjennom temaer som matsikkerhet, selvforsyning, matproduksjon og matlaging.

Talentsenter Bærekraft

Høstsemesteret 2025 bygget videre på denne progresjonen, med fordypning innen programmering og biologi. Elevene arbeidet blant annet med micro:bit og grunnleggende programmering i starten av perioden, før de gikk videre til mer avanserte temaer som biologiske prosesser, disseksjon, genetikk og laboratoriearbeid, inkludert PCR og genteknologi.

Undervisningen er organisert i faste grupper over tid, noe som gir rom for både faglig fordypning og utvikling av samarbeidsevner. Samlingene veksler mellom praktisk arbeid i laboratorier, makerspace-skaperaktiviteter, utforskende oppgaver og samarbeid med eksterne fagmiljøer. Gruppestrukturen bidrar til et trygt læringsfellesskap der elevene kan utfordres faglig og utvikle sin motivasjon og nysgjerrighet.

Det legges gjennomgående vekt på utforskende og praktiske læringsformer, der elevene arbeider med reelle problemstillinger knyttet til bærekraft. Den modulbaserte oppbygningen legger til rette for både faglig progresjon og dybdelæring, samtidig som elevene utvikler problemløsningskompetanse og evne til tverrfaglig tenkning.

Eksterne samarbeidspartnere

Samlingene i 2025 inkluderte blant annet faglig fordypning med professor emeritus Odd-Arne Olsen (NMBU), disseksjon i samarbeid med Terje Alming fra «Lei en biolog», enzymlab og DNA-analyse ved NMBU gjennom Krimgåten, besøk ved Senter for husdyrforsk og kreativ programmering med Captain Credible. I tillegg styrket Vitenparken samarbeidet med INSPIRIA science center i Østfold gjennom felles planlegging av elevsamlinger og lærerkurs. Dette samarbeidet er en del av den nasjonale mentorstrukturen i talentsenterordningen og bidrar til økt kompetansespredning til flere skoler og kommuner.

Lærerkursenes innhold og organisering

Lærerkursene er en sentral del av Talentsenterets samfunnsoppdrag. I 2025 ble det gjennomført 12 lærerkurs med totalt 454 lærere (118 vår / 336 høst). Kursrekken består av to moduler. Vi har deltatt på noen av Oslo Vitensenter sine lærerkurs i Oslo og utviklet egne kurs gjennom året. I tillegg til å gjennomføre kurs på Vitenparken og INSPIRIA med åpen påmelding har vi gjennomført kurs hos relevante institusjoner samt skoler som har elever på talentsenteret.

Talentsenter Bærekraft

Modul 1 har som mål å gi lærerne bedre kjennskap til hva som kjennetegner elever med stort læringspotensial og hvordan disse kan identifiseres og følges opp. Modul 2 går gjennom pedagogiske og didaktiske verktøy som lærerne kan ta i bruk i egen undervisning for å tilrettelegge bedre for alle elevene, inkludert de med stort læringspotensial. Deltakerne kom fra flere skoler i både Oslo, Akershus og Østfold.

Beskrivelse av hvordan elever identifiseres og kartlegges

Identifisering av elever med stort læringspotensial skjer gjennom flere komplementære tiltak. Modul 1 i lærerkursrekken gir lærere kompetanse i å identifisere elever med stort læringspotensial. Informasjonsarbeid skjer gjennom Vitenparkens kanaler og åpne arrangementer for foresatte og andre interesserte. En felles nasjonal søknadsportal fungerer både som søknadssystem og kartleggingsverktøy, basert på faglig utviklede spørreskjema som kartlegger og identifiserer de seks forskningsbaserte arketypene.

Samarbeid med skoler og lærere

Talentsenteret samarbeider tett med skoler og lærere gjennom rekruttering av elever, gjennomføring av lærerkurs, dialog om tilrettelegging for elever med stort læringspotensial og oppfølging av elever i og utenfor samlingene. Dette bidrar til bedre forankring av tilbudet i skolehverdagen og styrker kompetansen lokalt.

Kompetanseheving hos ansatte og i organisasjonen

I 2025 har Vitenparken prioritert økt kompetanse blant pedagoger og formidlere som arbeider med Talentsenteret. Dette inkluderer deltakelse på kurset «Udvikling af undervisning af talentfulde og højt begavede elever» ved Københavns Professionshøjskole og kurset «Barn og unge med stort læringspotensial i realfag» ved Universitetet i Oslo. Dette styrker både faglig kvalitet, didaktisk kompetanse og evnen til å utvikle tilbudet videre.

Talentsenter Bærekraft

Samarbeid mellom mentor og regional partner

Samarbeidet mellom Vitenparken som mentor og INSPIRIA science center som regional partner har i 2025 blitt videreutviklet gjennom felles planlegging av elevsamlinger, samarbeid om lærerkurs i Østfold-regionen og løpende erfaringsutveksling og kompetansedeling. Dette samarbeidet bidrar til å styrke den regionale forankringen og sikre lik kvalitet i tilbudet.

Vitenparken viderefører også Makerspace-kvelder annenhver onsdag som et gratis fritidstilbud for elever med stort læringspotensial – en viktig sosial møteplass utenfor skoletiden der elevene kan møte likesinnede gjennom kreative aktiviteter og uformelt samarbeid.

Beskrivelse av hvordan talentsenteret evalueres

Talentsenterets tilbud evalueres løpende gjennom tilbakemeldinger fra elever etter hver samling, evalueringer fra lærere og foresatte og intern refleksjon og justering av opplegg. I tillegg deltar Talentsenteret i jevnlig evaluering, deling og erfaringsutveksling mellom de seks talentsentrene nasjonalt, noe som bidrar til å styrke kvaliteten i tilbudet og sikre kontinuerlig utvikling av innhold, organisering og oppfølging av elevene. Alle evalueringene brukes aktivt til å videreutvikle både faglig innhold, organisering og metodikk.

Fritidspublikum

Vitenparken er en levende møteplass for hele regionen – med arrangementer for barn, ungdom, familier og voksne gjennom hele året.

I 2025 nådde Vitenparken 53 980 fritidsbesøkende på Campus Ås gjennom vitensenterrelatert aktivitet, i tillegg til 3 345 gjennom oppsøkende virksomhet – totalt 57 325 personer i fritidssammenheng.

For barn og barnefamilier arrangeres månedlige vitenhelger med skiftende temaer knyttet til bærekraft, natur og teknologi, samt ferieaktiviteter i skoleferie. Årets største arrangementer var Husdyra våre i samarbeid med Ås Landbrukslag (2883 besøkende) og SmakÅs gratis familiedag i samarbeid med Ås kommune, Ås Landbrukslag og Nofima med 1600 besøkende.

Oppsøkende fritidsarrangementer inkluderte Miljøfestivalen i Moss, TEKNAlogidagen i Drammen og Dyrsku'n, samt SmakÅs og SmakÅs Jul.

For voksne ble det arrangert bokbad med Brageprisnominerte Heidi Furre og med Sigbjørn Johnsen og Ina Libak, faglige foredrag med blant annet NIBIO om skogforvaltning og genressurser i Norge, foredrag om landbruk i Norge samarbeid med Økouka, samt seminarer med NMBU. Vitenparken arrangerte også populære guidede omvisninger på Campus Ås – fuglesangtur, historisk campusvandring og parkvandring med arborist – flere raskt utsolgt.

Årlig julemarkedet samlet over 1 300 besøkende til et todagers marked med fokus på lokale og bærekraftige utstillere.

Vitenparken samarbeider tett med lokale og regionale partnere om fritidsarrangementer, og i løpet av 2025 inkluderte dette blant annet Ås kommune, biblioteker i Follo og Frogn, andre vitensentre, Ås Landbrukslag, Nofima, NMBU og NIBIO, samt akademia, forfattere og kulturliv fra Ås og omegn.

Vitenparken arbeider systematisk med evaluering av sitt tilbud for å sikre relevans, kvalitet og kontinuerlig utvikling. Fritidstilbudet vurderes gjennom interne tilbakemeldinger fra ansatte etter arrangementer, samt digitale tilbakemeldingsskjema fra publikum ved utvalgte aktiviteter. I tillegg benyttes besøkstall og engasjement på digitale flater som løpende indikatorer på hvordan tilbudet treffer målgruppen.

Vitenhelger

Hver måned inviterer Vitenparken barn og familier til en helg full av vitenskap, kreativitet og undring – med et nytt tema hver gang.

Vitenhelgene er Vitenparkens faste månedlige hovedsatsing for fritidspublikum, der hvert arrangement utvikles rundt et faglig forankret tema innen bærekraft, natur, teknologi eller kunst. Helgene kombinerer interaktive installasjoner, drop-in-aktiviteter, vitenshow og verksteder, og gir barn møte med forskning og vitenskap gjennom lek, utforsking og dialog – alltid fasilitert av Vitenparkens egne formidlere.

Bak hvert tema ligger et omfattende utviklingsarbeid som kobler faglig innhold til pedagogiske metoder, sesong, samarbeidspartnere og målgrupper.

I 2025 ble det arrangert syv vitenhelger: Kunstvitenhelg i januar i samarbeid med NOBA, Kodehelg i mars med fokus på programmering og teknologi, og Kule Kryp i april, der naturens mangfold og økosystemer sto i sentrum.

Høstprogrammet inkluderte Høstvitenhelg i VitenEnga i august, Geografisk vitenhelg med Flaggmannen i september, den stemningsfulle og svært populære Halloween-helgen i oktober, og årets avslutning med Julevitenhelg: Vi koder julen inn! i november/desember.

Vitenhelgene fungerer som et sentralt kontaktpunkt mellom Vitenparken og publikum, og speiler senterets faglige bredde og samfunnsoppdrag gjennom hele året. Tilbudet er utviklet for å være inkluderende og tilgjengelig, med lav terskel for deltakelse, samtidig som det holder høy faglig og formidlingsmessig kvalitet.

SmakÅs

SmakÅs – mat- og teknologifestival i samarbeid mellom Ås kommune, Ås Landbrukslag og Nofima, der Vitenparken er hjertet av familieprogrammet hver høst.

SmakÅs arrangeres hvert år i uke 41 og strekker seg over to dager. På lørdag er det matmarked med lokale produsenter i Ås sentrum, og på søndag er det gratis familiedag på Vitenparken Campus Ås. Begge dagene har faglig innhold for voksne og aktiviteter for hele familien. Festivalen har et nytt faglig tema hvert år – i 2025 var fokuset på ernæring og sunn matglede.

Familieprogrammet på Vitenparken er utviklet av Vitenparkens egne formidlere. I 2025 kunne barn og familier oppleve et variert program med aktiviteter som nitrogen-is, pannekakerobot, smaking av spiselige insekter, lage sin egen urtesalt, aktiviteter i skolehagen og VitenEnga, vitenshower med eksplosjoner og kjemiske reaksjoner, utforskning av utstillingen VitenVerden – og mye mer. Over 1 600 besøkende deltok på familieprogrammet.

I tillegg til barneaktivitetene utviklet Vitenparken et eget faglig program rettet mot voksne, med mål om å utvide målgruppen og styrke senterets rolle som arena for kunnskapsformidling og samfunnsdebatt. Programmet kombinerte forskningsbaserte foredrag, historiefortelling og praktiske workshops, og koblet akademisk innsikt til aktuelle problemstillinger og hverdagsnære temaer.

Matsikkerhet og genredigert mat – Odd-Arne Olsen

Professor emeritus Odd-Arne Olsen fra NMBUs institutt for plantevitenskap holdt foredrag om genredigert mat – hva det er, hvordan det fungerer, og hvilken rolle det kan spille i fremtidens bærekraftige matproduksjon.

Jarlsberg-ostens historie – Roger Abrahamsen

Professor Roger Abrahamsen fra NMBU tok publikum med på en smaksreise gjennom historien til Jarlsberg-osten – fra opprinnelsen i norsk landbruksforskning til et av Norges mest kjente matvareeksporter.

Workshop med Håkon Mella

Skolehageformidler Håkon Mella ledet en praktisk workshop om bærekraftig dyrking og matproduksjon, kombinert med historisk omvisning på Campus Ås – der besøkende fikk et innblikk i NMBUs forskningsmiljøer og den grønne fremtiden de jobber mot.

I tillegg til ansvaret for familieprogrammet på søndag, jobber Vitenparken med markedsføring av hele festivalen i samarbeid med Ås kommune, og er også til stede med egen stand på markedsdagen lørdag.

Husdyra våre

Husdyra våre er Vitenparkens største årlige gratisfestival – der barn og familier møter levende husdyr og lærer om norsk landbruk og matsystemet.

Husdyra våre er et gratis arrangement som arrangeres hvert vår på Vitenparken og NMBU Campus Ås, i samarbeid med Ås Landbrukslag. Arrangementet har lange tradisjoner i Ås og er for mange barnefamilier årets høydepunkt. I 2025 var Husdyra våre Vitenparkens største enkeltarrangement med 2883 besøkende.

Gjennom helgen får barn og familier møte levende husdyr – kyllinger, grisunger, lam, killinger, kyr og mer – og lære om norsk landbruk, dyrestell og matproduksjon gjennom direkte møte med dyrene og bøndene som steller dem. Arrangementet knytter barn til matens opprinnelse på en håndgripelig og minneverdig måte, og bygger bro mellom by og land i tråd med Vitenparkens faglige profil innen mat, miljø og bærekraft.

Husdyra våre er et tydelig eksempel på Vitenparkens rolle som lokal og regional møteplass – der forskningsmiljøene på Campus Ås, landbruket i Ås-regionen og allmennheten møtes i et lavterskel og tilgjengelig format.

Arrangementet er gratis for alle besøkende og bidrar til å synliggjøre norsk landbruk og matproduksjon for et bredt publikum.

Ås Landbrukslag er en uunnværlig samarbeidspartner som hvert år mobiliserer lokale bønder og husdyr til arrangementet. Samarbeidet er et godt eksempel på hvordan Vitenparken arbeider med lokalt næringsliv og organisasjonsliv for å skape meningsfulle opplevelser med faglig innhold.

NOBA – Norwegian BioArt arena

NOBA er Norges første og eneste permanente arena for biokunst – et unikt møtested der kunst, bioforskning og bærekraft møtes.

Norwegian BioArt Arena ble etablert i 2018 som den første permanente arenaen for biokunst i Norge. NOBA kombinerer kunst, forskningsbasert kunnskap og kritisk tenkning med mål om å stimulere til økt bevissthet om miljø, biologi og bærekraft – og er en integrert del av Vitenparken Campus Ås.

I 2025 viste NOBA utstillingen «Jordsans» av Maria Viftrup, som løp til januar 2025 og utforsket menneskets forhold til jord og økosystemer. Høsten 2025 åpnet ny utstilling: «If I Were an Earthworm» av Unni Gjertsen – en video- og installasjonsbasert utstilling som utforsker mikroorganismenes rolle i jordens kretsløp og landbruk.

NOBA deltok i det EU-finansierte prosjektet Relating Forests, som i 2025 gjennomførte en internasjonal online-forelesningsserie – «MYTHS, HUMANS and NATURE» – med fysisk familievandring i oktober og avsluttende arrangement i november. Prosjektet utforsker menneskets forhold til skog gjennom tverrfaglig kunst og forskning på tvers av landegrenser.

Det langsiktige forskningsprosjektet «After the Single Use» (2024–2029) ble videreført i 2025, med fokus på engangskulturen og dens konsekvenser for miljø og samfunn. NOBA støttes av Kulturrådet og samarbeider med norske og internasjonale kunstnere og forskere.

Kuratering av bakken - PhD om sanselige jordutstillinger

Elise Matilde Malik gjennomfører en nærings-PhD, et samarbeid med Senter for museumsstudier og Oslo Center for Environmental Humanities ved UiO.

Vi kan si at samfunnene våre lider av jordfiendtlighet – menneskers fordomsfulle holdninger og atferd som avviser jord som grunnlag for livene våre, og gjør jord til fremmede. Samtidig lages det stadig flere utstillinger som omhandler jord. De tematiserer relasjoner mellom mennesker og jord, og lokale og globale kriser som jord berøres av. Slike samtidsutstillingene både engasjerer seg i og tar vare på jord, de eksperimenterer med materialer, teknologier, scenografi og en rekke kuratoriske grep.

I mitt doktorgradsarbeid har jeg gjort feltarbeid og besøkt utstillinger i flere europeiske land, som Danmark, Nederland og Italia.

Hovedmaterialet mitt er den danske utstillingsserien «Renæssancejord», fant sted fra 2023–2024 i et tidligere høysikkerhetsfengsel i Albertslund, vest for København.

Jeg betrakter prosjektet mitt som en museologisk studie som fordyper seg i de kuratoriske aspektene ved jordutstillinger. Det er også et prosjekt innenfor miljøhumaniora, som utforsker humanistiske tilnærminger til jordforståelse og jordvern – en form for «kuratorisk jordvern».

Hypotesen min er at ved å studere utstillinger får vi en bredere forståelser av hva jord er. Utstillingene jeg studerer er ikke bare instrumentelle i å øke (vitenskapelig) jordbevissthet; de ulike kuratoriske prosjektene har også sin egen autonomi som utstillinger. Jeg vil hevde at utstillingene fortjener å bli forstått som viktige bidrag i jordverndiskursen. De er uttrykk for våre jordkulturer.

Doktorgraden har nytteverdi for Vitenparkens arbeid med utstillingsutvikling og forskningsformidling, særlig med tanke på sanselige publikumsopplevelser.

Relating forests: EU-prosjekt

Hvordan kan kunst endre vårt forhold til skog i en tid preget av klimaendringer og tap av naturmangfold?

Gjennom det europeiske kunstprosjektet Relating Forests har Vitenparken Campus Ås vært norsk partner via kunstavdelingen NOBA. Over 16 måneder samlet prosjektet kunstnere, forskere og formidlere fra Norge, Tyskland og Frankrike i et tverrfaglig samarbeid mellom samtidskunst, økologi og europeisk kulturhistorie – med skogen som arbeidsrom og refleksjonsarena.

I 2025 ble fire arrangementer gjennomført som del av prosjektet: en internasjonal online-forelesningsserie om myter og naturforståelse i mars og april, en sanselig familieskogsvandring på Ås i oktober med internasjonale kunstnere og historiefortellere, og et avsluttende digitalt arrangement i november med presentasjon av prosjektets resultater.

Prosjektet er et samarbeid mellom TheatreFragile (Tyskland), Cultures Eco Actives (Frankrike) og NOBA, og er medfinansiert av EU gjennom Creative Europe-programmet. Prosjektperioden ble formelt avsluttet i januar 2026.

– Relating Forests har vist hvordan kunst kan fungere som et redskap for å forstå klima- og naturkrisen på nye måter. Det handler ikke om å gi svar, men om å åpne rom for andre perspektiver og samtaler, sier Solveig Arnesen, daglig leder ved Vitenparken Campus Ås.

Erfaringene fra prosjektet vil videreføres i Vitenparkens arbeid med kunst, publikumsinvolvering og internasjonalt samarbeid.

Jordsans – utstilling av Maria Viftrup og Jordens Hus

Har mennesker en jordsans – og kan den trenes? Dette spørsmålet sto i sentrum for Vitenparkens biokunstarena NOBAs utstilling høsten 2024 til januar 2025.

Jordsans er skapt av dansk kunstner Maria Viftrup i samarbeid med foreningen Jordens Hus, og ble vist ved NOBA på Vitenparken Campus Ås fra 24. august 2024 til 8. januar 2025. Utstillingen tok form som et unikt sanselig treningssenter, der besøkende ble invitert til å oppleve jord på helt nye måter – gjennom berøring, lukt, materialer og interaktive installasjoner.

Jordsans er et møte mellom kunst, vitenskap, jordbruk, materialer og mennesker, og ble utviklet i samarbeid med 30 nordiske forskere, jordbrukere og kunstnere. Blant de norske bidragsyterne var flere fra Vitenparkens eget fagmiljø, inkludert Elise Matilde Malik og Håkon Mella.

Utstillingen reiste videre til Malmø Konstmuseum i 2025, etter å ha vært vist på Munkeruphus i Danmark og NOBA i Norge. Dette plasserer NOBA som en sentral internasjonal visningsarena for nordisk biokunst.

Jordsans var et viktig bidrag i Vitenparkens arbeid med jord og formidling. Tilknyttet fokusområdet jord og formidling er også det NFR-finansierte forskningsprosjektet Anthropogenic Soils (2022–2028), der NOBA er kunstnerisk partner.

Utstillingen Jordsans bidro til å utforske hvordan kunst kan formidle komplekse spørsmål om jordhelse, biomangfold og menneskets forhold til naturen – til et bredt og ikke-faglig publikum. Elise Matilde Maliks PhD-prosjekt utforsker nettopp dette – hvordan utstillinger som Jordsans fungerer som kunnskapsbygging fremfor ren formidling av etablert kunnskap.

Prosjekter og forskningsformidling

Vitenparken er ikke bare en formidlingsarena – vi er en aktiv partner i nasjonal og internasjonal forskning og kunnskapsutvikling.

I 2025 videreførte og etablerte Vitenparken en rekke prosjekter som bygger bro mellom forskning, kunst, næringsliv og samfunn.

Vitenparken deltok i det EU-finansierte prosjektet CURIOSOIL – et fireårig prosjekt med 14 europeiske partnere som arbeider for å styrke befolkningens kunnskap om jordhelse gjennom utdanning og flersensoriske læringsopplevelser, som del av EUs «Soil Deal for Europe»-misjon.

I 2025 ble Livsvitenskapshistorie Campus Ås offisielt lansert – en digital plattform utviklet i samarbeid med Norsk Veterinærhistorisk Selskap og Vitenparkens Venner.

Elise Matilde Maliks PhD-prosjekt om jordutstillinger og sensorisk museologi ble videreført i 2025.

super:bit 2.0 ble avsluttet etter en vellykket prosjektperiode i desember 2025, med Vitenparken som regional aktør.

Vitenparken er partner i SAMBA – Aktiv samhandling for bærekraftformidling i museene – under Kulturdirektoratets museumsprogram 2024–2026, som utvikler ny bærekraftdidaktikk for museumssektoren. Vitenparken var vertskap for et nasjonalt bærekraftseminar i april 2025.

Prosjektet «Fra forskning til forretningsmodell», finansiert av Akershus fylkeskommune, ble gjennomført i samarbeid med Down to Earth Carbon, NIBIO og NMBU. Prosjektet fremmet regenerativt landbruk gjennom seminarer, digitale ressurser og en pilot for karbonlagring via biokull i Vitenparkens eget dyrkingsareal.

I tillegg er NOBA partner i det NFR-finansierte prosjektet Anthropogenic Soils (2022–2028) som ledes av Universitetet i Oslo. I prosjektet planlegger NOBA blant annet utstillingen Jordskapninger som skal åpne i 2027. Utstillingen er delfinansiert av KORO.

Videreutvikling av utstillingen

Vitenparken er i full gang med en historisk fornyelse av sin hovedutstilling – VitenVerden Biomangfold – en modulbasert utstilling om biologisk mangfold som vil stå ferdig i sin helhet høst 2026.

Utstillingen er modulbasert og utvikles i egen regi med støtte fra datterselskapet Inspire to Action (I2A), noe som sikrer fleksibilitet, kontinuerlig oppdatering og fullt eierskap til innhold og utvikling.

I 2025 ble de ferdigstilte installasjonene åpnet for publikum under Vitenparkens store arrangementer – blant annet SmakÅs familiedag og Julemarkedet – som ga verdifull publikumstesting og tilbakemeldinger som vil inngå i den videre utviklingen.

Pedagogisk er alle temaseksjoner utviklet med læringsmål rettet mot ulike målgrupper - deriblant barnehage, skole og fritidspublikum. Utstillingen evalueres kontinuelig for å ivareta kvaliteten i vår videreutviklingsprosess med mål om å øke bruk av våre interaktive installasjoner og samtidig å skape engasjement og refleksjon rundt realfag og bærekraft.

Kort vurdering av senterets utvikling

Som regionalt vitensenter skal Vitenparken være en arena der barn, unge og voksne kan oppleve, utforske og forstå kunnskap gjennom interaktiv formidling, undervisning, utstillinger og møteplasser. Vår rolle er både å støtte skoler og barnehager, å være et attraktivt fritidstilbud for familier og allmennheten, og å bidra til refleksjon og engasjement rundt realfag, teknologi, natur, mat og bærekraft.

I 2025 har Vitenparken videreutviklet dette oppdraget gjennom høy aktivitet, nye læringstilbud, videre arbeid med utstillinger, oppsøkende virksomhet og samarbeid med forskningsmiljøer, offentlige aktører, frivillige og lokalt næringsliv. Samtidig har året synliggjort betydningen av å bygge en robust organisasjon som kan fornye seg, kvalitetssikre tilbudene og utvikle innhold som er relevant for både skole, fritidspublikum og samfunnet rundt oss.

Når vi vurderer utviklingen i 2025, ser vi særlig fire områder som peker framover: fornyelsen av hovedutstillingen, bredden i skole- og læringstilbudet, styrkingen av Vitenparkens regionale rolle og arbeidet med forskningsbasert formidling gjennom prosjekter, NOBA og samarbeid på Campus Ås.

Høydepunkter i 2025:

- Arbeidet med den nye hovedutstillingen har vært et sentralt utviklingsløp. Utstillingen utvikles trinnvis fram mot ferdigstillelse i 2026, med interaktive installasjoner, publikumsinvolvering og faglig forankring i biologisk mangfold, bærekraft og realfag.
- Vitenparken gjennomførte i 2025 et omfattende skoletilbud fra barnehage til videregående skole, inkludert besøk på Campus Ås, oppsøkende virksomhet og digitale læringsressurser. Rapportutkastet viser blant annet 2 678 undervisningstimer og 25 057 elever i undervisningsaktivitet.
- Vitenparken nådde både publikum på Campus Ås og deltakere gjennom oppsøkende virksomhet. I 2025 hadde Vitenparken 108 182 fysiske besøkende og 13 617 deltakere i oppsøkende virksomhet. Samarbeid med blant annet NMBU, NIBIO, Nofima, ROAF, INSPIRIA og lokale aktører styrket den regionale forankringen.
- Gjennom NOBA, forskningsprosjekter og internasjonale samarbeid har Vitenparken videreutviklet sin særegne profil i møtet mellom kunst, biologi, jord, skog og bærekraft. Dette bidrar til å utvide hva forskningsformidling kan være, og til å skape nye innganger til komplekse natur- og samfunnsspørsmål.

Evaluering av tilbudet

Vitenparken arbeider systematisk med evaluering av sitt tilbud for å sikre relevans, kvalitet og kontinuerlig utvikling. Fritidstilbudet vurderes gjennom interne tilbakemeldinger fra ansatte etter arrangementer, samt digitale tilbakemeldingsskjema fra publikum ved utvalgte aktiviteter. I tillegg benyttes besøkstall og engasjement på digitale flater som løpende indikatorer på hvordan tilbudet treffer målgruppen.

Parallelt pågår et videre arbeid med kartlegging og evaluering av publikums opplevelse og interaksjon med utstillingene, noe som danner et viktig grunnlag for kontinuerlig forbedring og videre utvikling av nye temaseksjoner.

Oversikt over samarbeid

Vitenparken er tett forankret i sitt lokalsamfunn, sin region og sine fagmiljøer – samarbeid er kjernen i alt vi gjør.

Vitenparken har et nært og forpliktende samarbeid med forskningsmiljøene på Campus Ås. NMBU er den viktigste samarbeidspartneren, og samarbeidet spenner fra faglig innhold i skole- og talentsenteropplegg til felles prosjekter, omvisninger og arrangementer. I 2025 inkluderte samarbeidet med NMBU blant annet lærerkurs gjennom ILU, studentambassadørprogrammet for VGS-elever, faglig bidrag til TSB-samlinger, samskapings-workshops for ny utstilling og historiske omvisninger på campus.

UH-sektoren

NIBIO og Nofima er faste faglige samarbeidspartnere innen mat, landbruk og bærekraft, og bidrar med faglig innhold til skoleprogram, arrangementer og prosjekter. Veterinærinstituttet og Senter for husdyrforsøk bidrar til TSB-samlingene og skoleopplegg.

Vitenparkens PhD-kandidat er tilknyttet forskningsprosjektet Anthropogenic Soils ved Universitetet i Oslo (UiO), som også er partner i NOBA-prosjektene.

Vitenparken har et nært og forpliktende samarbeid med forskningsmiljøene på Campus Ås. NMBU er den viktigste samarbeidspartneren, og samarbeidet spenner fra faglig innhold i skole- og talentsenteropplegg til felles prosjekter, omvisninger og arrangementer. I 2025 inkluderte samarbeidet med NMBU blant annet lærerkurs gjennom ILU, studentambassadørprogrammet for VGS-elever, faglig bidrag til TSB-samlinger, samskapings-workshops for ny utstilling og historiske omvisninger på campus.

NIBIO og Nofima er faste faglige samarbeidspartnere innen mat, landbruk og bærekraft, og bidrar med faglig innhold til skoleprogram, arrangementer og prosjekter. Veterinærinstituttet og Senter for husdyrforsøk bidrar til TSB-samlingene og skoleopplegg.

Vitenparkens PhD-kandidat er tilknyttet forskningsprosjektet Anthropogenic Soils ved Universitetet i Oslo (UiO), som også er partner i NOBA-prosjektene.

Skoler i regionen

Vitenparken samarbeider med skoler på alle nivåer i regionen. I 2025 mottok senteret skolebesøk fra kommuner som Ås, Oslo, Nordre Follo, Asker, Vestby, Fredrikstad og Ullensaker. Gjennom ROAF Miljøskolen nådde Vitenparken 4. klassinger i hele Romerike-regionen med oppsøkende opplegg om sirkulærøkonomi. Gjennom Frisk Oslofjord ble det gjennomført skoletokt for videregående skoler langs kysten fra Oslo til Kragerø.

Talentsenterets lærerkurs nådde skoler i Oslo, Akershus og Østfold, og samarbeidet med INSPIRIA science center som regional partner styrker rekkevidden ytterligere.

Oversikt over samarbeid

Lokale aktører – næringsliv og organisasjoner

Ås Landbrukslag er en fast og viktig samarbeidspartner gjennom Husdyra våre og SmakÅs. Ås kommune samarbeider Vitenparken med om SmakÅs familiedag og en rekke lokale tiltak. ROAF (Romerike Avfallsforedling) er oppdragsgiver for Miljøskolen, et av Vitenparkens største oppsøkende opplegg. Down to Earth Carbon er samarbeidspartner i prosjektet «Fra forskning til forretningsmodell».

Vitenparkens Venner er en fast samarbeidspartner om vitenskapshistoriske samlinger, digitalisering og det nylig lanserte nettstedet Vitenskapshistorie Campus Ås, utviklet i samlag med Norsk Veterinærhistorisk Selskap.

Museer og biblioteker

Vitenparken samarbeider med bibliotekene i Ås, Frogn og Nordby gjennom fritidsklubben Sjø'ern med jevnlige besøk og arrangementer gjennom året.

Andre vitensentre

Vitenparken samarbeider aktivt med INSPIRIA science center i Østfold, både som regional partner i talentsenterordningen og gjennom felles prosjekter som Frisk Oslofjord. Samarbeid med Oslo Vitensenter om lærerkurs for TSB. Vitenparken deltar i Vitensenterforeningen og det nasjonale nettverket av vitensentre.

Internasjonale samarbeidspartnere

Gjennom det EU-finansierte prosjektet relating forests samarbeidet NOBA i 2025 med TheatreFragile (Tyskland) og Cultures Eco Actives (Frankrike). Gjennom CURIOSOIL er Vitenparken del av et europeisk nettverk med 14 partnere på tvers av 15 land. SAMBA kobler Vitenparken til et nasjonalt museumsfaglig nettverk under Kulturdirektoratet

.

Andre faglige og økonomiske samarbeidspartnere

WWF Norge, Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og Sabima («Skogen – mer enn bare trær»), Sparebankstiftelsen DNB, SpareBank 1 Stiftelsen Østfold Akershus (KretsløpsLaboratoriet), Økouka, Human-Etisk Forbund, Jordens Hus (Danmark), Eivind Astrups Allmennyttige Stiftelse (TSB).

Takk!

Vi vil varmt takke alle våre gode støttespillere lokalt, regionalt og nasjonalt som på mange ulike måter har bidratt til Vitenparken i året som har gått. Vi vil også takke forskere, venneforeningen og andre ildsjeler som har lagt ned betydelig frivillig innsats. Ikke minst vil vi takke publikum som har strømmet til Vitenparken i hopetall også i 2025.

